

Wijzer

Liefde, geloof en hoop

Wiel Logister *smm*

Fresco Montfortkapel in Oirschot

nummer 2 - oktober 2019

Wiel Logister schrijft over de weg van liefde, hoop en geloof. Peter Denneman vertelt over de spannende en uitdagende weg van afbouw en opbouw. Stefan Musanai laat zich op zijn weg leiden door het 'ja' van Maria. Charles Leta vertelt over zijn reis, terug naar de moederschoot. Ook in Denemarken wordt nog aan de weg gewerkt. Antoon van Noije blijft actief, (hij kan het niet laten), maar hij is niet meer verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken. Verder krijgt u van ons nieuws uit binnen- en buitenland, dichtbij en veraf. We sluiten af met de Wijzertjes.

redactie:

Peter Denneman, Ben Faas, John van Oss, Marian Claeren

“God is met jou en komt in het Evangelie van Jezus op je toe. Durf jij het aan om je daardoor te laten leiden en solidair te worden met armen en misdeelden, met zieken en eenzamen, met hen die onder lasten gebukt gaan?”

Dat zegt de engel in Gods naam tot Maria tijdens de Annunciatie. Zij schrikt ervan, maar haalt diep adem, verheft haar hart en spreekt vol goede moed de bekende woorden: “Mij geschiede naar uw Woord”. Zij zal er alles aan doen om in haar leven ruimte te maken voor Gods belofte, voor het pogen van God om mensen te winnen voor de weg van Jezus. Maria zal met Jezus meegaan tot aan de voet van het kruis op Golgotha. En na zijn dood blijft zij in de kring van zijn leerlingen getuigen van zijn Geest en zijn Evangelie: eenvoudig, met mededogen en barmhartig, vast-

beraden en oprecht, zonder trots en zonder poeha. Wat een sterke vrouw! Om deze reden noemen Justinus en Irenaeus haar in de tweede eeuw “de Nieuwe Eva”, naast Jezus “de Nieuwe Adam”.

Zo te leven valt Maria niet altijd mee, tijdens Jezus' leven niet en ook niet na zijn dood. De oude Simeon had het er al over: haar hart zou met verdriet en pijn te maken krijgen, zo lezen we in het Evangelie volgens Lucas. Maar zij heeft zich niet van Gods wijs laten brengen. Zoals Jezus is zij de strijd aangegaan tegen wat in de Bijbel

heet: de duivel en zijn trawanten, de draak en zijn leger, de potentaten die van het leven en het samenleven een woestijn en een puinhoop maken. Zonder blessures en verwondingen is het leven van Maria niet verlopen. Dat is bij Jezus ook niet het geval geweest. Net zoals hij blijft zij aan de kant staan van het arme volk en van alle mensen die uitzien naar de doorbraak van het Rijk Gods.

Vanaf het eerste tot het laatste Bijbelboek is sprake van de strijd tussen een vrouw en een draakachtige slang. Het grote Bijbelverhaal speelt zich af tussen enerzijds mensen die zich

mede door Jezus en Maria laten leiden en inspireren en anderen die het hoofd laten hangen naar de sluwe slang en de meedogenloze draak. Op 15 augustus vieren we dat zij ten einde toe – dankzij Gods genade – in het spoor van Jezus is gegaan en dat zij na haar dood een bijzondere plaats heeft gekregen in de hemel van God. Vanwaar zij nog steeds de kant kiest van armen en misdeelden en van hen die – hoe pijnlijk soms ook – oprecht hongeren en dorsten naar vrede en gerechtigheid. Omdat Maria zo leeft en blijft leven, geven we haar in ons midden een aparte plaats en zetten we haar met haar eenvoud, puur-

heid en menslievendheid op de troon naast Jezus.

Meer dan eens zegt Montfort, dat Maria na de dood en verrijzenis van Jezus samen met de apostelen eucharistie heeft gevierd om hem in gedachtenis te houden. Daarbij hebben zij van haar geleerd wat één van hart en van ziel worden met Jezus, met zijn levensweg en zijn Evangelie inhoudt. Op dezelfde wijze laten velen van ons zich door Maria leiden en inspireren. Laten we haar in ere houden en met haar de weg van liefde, geloof en hoop gaan – Jezus achterna. ■

Afbouw en opbouw gaan samen

Peter Denneman smm

Wij, montfortanen, vormen geen uitzondering als het gaat over het steeds minder worden qua aantal en ons al meer terugtrekken uit het pastoraat. Afbouwen is één kant van de medaille. Er is ook een andere kant: opbouwen. Dat gebeurt door de komst van Stefan en Charles vanuit Indonesië naar onze provincie.

Afbouwen is een moeizaam en een zorg vragend proces. We hebben op dit moment een gemeenschap van 8 personen in Schimmert en een gemeenschap van 9 personen in Vroenhof. Ik schrijf heel uitdrukkelijk ‘op dit moment’. Want wanneer iemand 24-uurs zorg nodig heeft, dan krijgen wij dat in deze gemeenschappen ondanks de lieve en zorgzame inzet van onze medewerkers niet geregeld. Gelukkig hebben we nog steeds goede contacten met zorgaanbieder Cicero. Om die reden vinden we dan meestal snel een plek in een van hun verzorgingshuizen in de buurt. Lichamelijk is de zorg dan geregeld. Ik hoop dat deze confraters geestelijke zorg ontvangen van confraters die hen regelmatig bezoeken... Naast onze twee lokale gemeenschappen kennen we de zgn. regionale gemeenschap Brabant die 7 leden telt. Maandelijks komen ze bij één van hen bij elkaar voor bezinning, gebed en een afsluitend souper. En als het nodig is zijn zij ook min of meer mantelzorgers voor elkaar. Verbonden met een van de lokale

gemeenschappen wonen er 5 confraters zelfstandig. In Brazilië zijn 2 confraters die tot onze provincie behoren. Vooral dankzij onze 12 medewerkers in de gemeenschappen en 2 medewerkers op het provinciaal niveau kunnen we de zorg, aandacht en hartelijkheid bieden waarop ieder recht heeft.

Opbouwen is ook moeizaam, maar ook uitdagend! Onze 2 jonge confraters uit Indonesië mogen rekenen op onze steun en hulp bij het zich thuis gaan voelen in onze provincie, cultuur en kerkelijke setting. Elders in Wijzer stellen Stefan en Charles zich voor en laten zij ons weten wat hen in de 10 maanden dat ze nu in ons land zijn, is opgevallen. Boeiend om te lezen hoe wij worden bekeken! Nog boeiender vind ik hetgeen hen voor ogen staat. Hun idealisme,

moed en durf komen daarin naar voren. Ze weten zich gedreven door onze stichter Montfort. In de periode dat zij hier zijn hebben zij al een stuk jeugdigheid teruggebracht in onze gemeenschappen. En bij menige confrater hebben zij zijn idealisme onder het stof vandaan gehaald en doen herinneren aan zijn eerste jaren als missionaris in den vreemde.

Ja, het is goed dat we Stefan en Charles mogen rekenen tot onze provincie. Met anderen ben ik me ook bewust dat het nog heel veel zorg en inzet van menigeen van ons vergt. Dat geeft niet. Als zij zich bij ons maar gelukkig blijven voelen en kunnen werken in het spoor van onze stichter: vanuit een diep godsvertrouwen, onder de hoede van Maria, medemens nabij met empathie en respect. ■

Stadhuis Leuven, v.l.n.r Jozef, Stefan, Ghislain, Peter, Jos, Charles, Nepo en Anand

Bijeenkomst BDNL-Missionarissen

Charles Leta smm

De eerste bijeenkomst van de Belgische, Duitse en Nederlandse (BDNL) jonge missionarissen werd gehouden in Leuven- België van 23 tot 25 mei 2019. Aanwezig waren: Nepolean James Raj en Ghislain K. Kavendivwa van België, Rayappa Josef en Anand Valle van Duitsland, Stefan Musanai en Charles Leta van Nederland. Verder waren aanwezig de oversten van de Belgische en Nederlandse montfortanen: Jos Van den Berg en Peter Denneman. Ze hielpen ons als animatoren van de bijeenkomst. Als aanloop tot het Europees Montfortaans jaar 2020 was dit een historische ontmoeting, omdat voor de 1e keer jonge montfortanen uit België, Duitsland en Nederland bij elkaar kwamen.

De bijeenkomst op 23 mei startte om 18.30 uur met de kennismaking. We deelden onze verhalen over het proces van ons komen naar Europa. Zo leerden we elkaar kennen en een band van broederschap op te bouwen als jonge montfortanen in Europa.

Op 24 mei, na de Eucharistieviering en het ontbijt hervatten we de vergadering. Iedereen werd de vraag voorgelegd: wie ben ik? Wie wil ik als montfortaans missionaris zijn? Die vragen nodigden uit naar binnen te kijken, de kenmerken van Montfort te ontdekken en hoe die kenmerken

in ons leven als montfortaan tot uiting komen. Iedereen nam de tijd eerst privé te reflecteren en deze gedachten vervolgens met anderen te delen.

De tweede sessie van de dag werd 's middags voortgezet. Met dezelfde methode, namelijk persoonlijke reflectie en delen. We probeerden te dromen over missiewerk à la Montfort en daarna om concrete programma's en acties te vinden die kunnen worden uitgevoerd door ons in Europa. Het was interessant. Iedereen probeerde op eigen wijze Montfort en zijn spiritualiteit te integreren in het pastoraat

in Europa. Door deze persoonlijke reflectie en uitwisseling verrijkten we elkaar en hielpen elkaar bij het ontwikkelen van onze missie in België, Duitsland en Nederland.

De bijeenkomst van die dag eindigde met een wandeling door de stad Leuven. Deze eerste ontmoeting werd door allen als positief ervaren. Daarom hebben we afgesproken zo'n bijeenkomst 3 maal per jaar te houden.

De volgende bijeenkomst is op 16-18 oktober 2019 in Nederland. ■

Uitdagend én spannend...

Peter Denneman smm

Dat vind ik nog steeds bij het komen van de Indonesische montfortanen Stefan en Charles naar onze provincie. Dat komt ook weer in mij op, als ik hun bijdrage voor deze Wijzer lees. Ik heb ze gevraagd om voor u, lezer van Wijzer, iets te schrijven over hun verleden, over wat hen in de 10 maanden dat zij nu hier zijn zoal is opgevallen en hoe ze tegen hun missionaire opdracht hier aankijken.

Sinds 1 oktober behartigen zij op halftime basis als kapelaan en met confrater John van Oss als pastoor het pastoraat in de parochies van Schimmert en Genhout. Vooral Schimmert

is een bijzondere plek voor ons. Daar kwamen immers in 1881 de eerste montfortanen, verjaagd uit Frankrijk, als asielzoekers aan. Tot op vandaag zijn montfortanen daar!

Voor de rest van de tijd zijn ze bezig met het vergroten van hun taalvaardigheid, nemen van rijlessen. Ook de burgerlijke en kerkelijke inburgeringscursussen vragen hun aandacht. Als dit achter de rug is, gaan ze in nauwe samenspraak en samenwerking met een Congolese en Indische montfortaan in België en twee Indische montfortanen in Duitsland plannen maken omtrent een montfortaans project in Europa. Over hun eerste bijeenkomst leest u in het artikel 'Bijeenkomst BDNL-missionarissen'.

Stefan en Charles als solist in de viering

Maar nu eerst de bijdrage van Stefan en Charles in woord en beeld. Ieder heeft een eigen benadering. Het blijft uitdagend en spannend!

Zoals Maria, heb ook ik 'ja' gezegd

Stefan Musanai smm

Ik ben geboren op 12 februari 1983 op het eiland Flores, Indonesië. Ik heb 5 zussen en 1 broer. Ze wonen allemaal in Indonesië. In mijn kindertijd ging ik vaak met mijn broer en zussen naar de pastorie. Mijn vader was lid van het kerkbestuur. Ik had veel contact met de pastoor. Hij was een vriendelijke Nederlandse SVD'er. Mijn roeping tot priester kwam voort uit mijn dagelijks omgang met deze vriendelijke priester. Vandaar dat ik na de basisschool naar het kleinsemi-

naire ben gegaan. In het laatste jaar ontmoette ik een pater montfortaan. Zijn levensstijl was eenvoudig; zijn manier van praten was interessant en zijn lange rozenkrans om zijn middel maakte indruk. Ja, dat was een leuke ontmoeting en het inspireerde mij om montfortanen beter te leren kennen. Daarom ging ik naar het postulaat/noviciaat van de montfortanen.

Ik was van 2003 tot 2005 in het noviciaat van de montfortanen in Ruteng,

Flores. Het eerste jaar als postulant en tweede jaar als novice. In het noviciaat leerde ik de spiritualiteit en de Regel van de montfortanen kennen en ben ik filosofie en theologie gaan studeren. Daarvoor was ik 6 jaar in Malang, Java. Na de filosofie ging ik naar Borneo voor een pastorale stage. Daarna kwam ik in Malang terug voor de theologie.

Op 19 juli 2013 ben ik priester gewijd en ben ik weer naar een parochie in Borneo gegaan. Het was boeiend, omdat ik als een jonge priester veel verantwoordelijkheid kreeg. Ik ben eerder een doener dan een denker en daarom voelde het goed pastor te zijn. Ik werkte met bejaarden, jongeren en ook kinderen. Mijn werk was complex omdat de problemen van de parochianen ook complex waren. Mijn parochie telde 15 kapelletjes die ver uit elkaar lagen en ver van het centrum van de parochie. Dus als wij op tocht gingen, moesten we overnachten. Het

gebied was moerassig en moeilijk met de auto te berijden. De motor was het beste vervoermiddel. Tijdens het tweede jaar in de parochie heb ik me echt thuis gevoeld. Ik heb er echt genoten. Samenwerken met eenvoudige en vriendelijke parochianen was een mooie ervaring. Hun eenvoudig leven en hun geloof heeft me geraakt: ook onze God is eenvoudig, armoedig en vriendelijk.

Na 2 jaar Borneo werd me gevraagd om naar Frankrijk te gaan. Ik vond het een uitdaging en heb 'ja' gezegd. Zoals Maria ook 'ja' zei tegen God, hoewel zij niets van Gods plan begreep. Haar 'ja' inspireerde mij. Op 9 december 2016 kwam ik in Nantes, Frankrijk, nadat ik een taalcursus in Angers had gevolgd. Aansluitend werkte ik in Saint Laurent tot mijn vertrek naar Nederland. Op het verzoek om missionaris in Nederland te worden heb ik ook 'ja' gezegd! En op 23 oktober 2018 ben ik naar hier gekomen.

Nederland is echt nieuw voor mij. Het klimaat, de eetgewoontes en het voedsel, de manier van aanvoelen en

denken, de manier waarop beslissingen worden genomen. De directheid, de zakelijkheid en de openheid. Nederland vind ik een gastvrij land. Op stations, in het centrum van steden, in kerken en winkels, ook in de dorpen kunnen wij buitenlanders makkelijk herkennen en ontmoeten. Aziatische winkels en restaurants zijn er overal. Afrikaanse muziek horen wij vaak in de muziekwinkel. Er zijn Italiaanse en Mexicaanse restaurants. KFC of gebakken kip, typisch Amerikaans, vind je overal. Het openbaar vervoer is goed geregeld. De vertrektijden zijn altijd stipt. Ik herinner me een gezegde van een confrater: "Wij hebben de klok en jullie hebben de tijd". Ik weet inmiddels dat on time of op tijd een principe is voor bijna iedereen. Ze zijn angstig als de trein 5 minuten te laat komt. Zij zijn geïrriteerd als het druk is en in de file raken. Ja, tijd is een belangrijk aspect voor Nederlanders. Zowel voor het werk als bij het maken van plannen.

Volgens mij gaat het niet alleen om tijd, maar ook om mentaliteit. Op een keer ontmoette ik een jongere die de buur is van ons klooster in Valkenburg. Ik vroeg hem om samen

een eindje te fietsen. Hij antwoordde me "Sorry, ik heb voor dit weekend al afspraken gemaakt. Als wij samen willen gaan fietsen, moeten wij eerder een afspraak maken". Ja, in Nederland gebeurt weinig echt spontaan. Nederlanders respecteren ieders vrijheid. Manier van doen of levensstijl is een persoonlijke zaak. Geloof en godsdienst zijn een persoonlijke keuze. Ik zie veel goede katholieke Nederlanders, maar ze gaan niet vaak naar de kerk. Wel met Kerstmis, carnaval, Pasen of bij een begrafenis.

Het is voor ons een uitdaging om te achterhalen wat Gods plan voor ons hier is, in dit land van "overvloedig melk en honing". Ik zie het als een beloftevolle zending! Het is duidelijk dat een interculturele samenleving ook binnen de kerk een feit is. Hoe doen we onze zielzorg te midden van verschillende culturen en generaties? Dat vind ik spannend. Hoe pastoor zijn voor jongeren, ouderen en kinderen? Laten we daarom tot God bidden om kracht en inzicht. Hij is onze grote Schepper. Onze creativiteit komt van Hem. Wij zijn alleen maar zijn werkers in zijn wijngaard.

Terugkeer naar de schoot

Charles Leta smm

Na mijn priesterwijding in 2014, werkte ik 3 jaar op het kleinseminarie op Flores en 1 jaar op het grootseminarie op Java. Daar gaf ik les aan en begeleidde ik jonge mannen die montfortaan wilden worden. Daarnaast begeleidde ik ook groepen die de spiritualiteit van de Heilige Montfort wilden leren kennen. We noemen ze 'vrienden van Montfort'. Ook werkte ik met het Maria-Legioen. In al die groepen probeerde ik de mariale spiritualiteit van Montfort te verspreiden. In Indonesië is de interesse voor en de toewijding aan Maria nog steeds actueel en vruchtbaar.

Vorig jaar vroeg mijn provinciaal overste of ik in Nederland wilde gaan werken. Die vraag had ik niet verwacht. Maar ik zag het als een roeping van God. Nu ben ik 10 maanden in Nederland. Ik leer Nederlands en probeer de Nederlandse gewoonten en cultuur te ontdekken. Dat kost mij nog veel tijd, maar tot nu toe is dit proces goed verlopen. Confraters en anderen helpen mij graag.

Ik noem mijn komst naar Nederland een terugkeer naar de schoot. Dat is het beeld dat bij mij opkomt. In 1939 zijn 3 Nederlandse montfortanen, Harry L'Ortye, Jan Linssen en broeder

Bruno Driessen, hun missie begonnen in Borneo, Indonesië. Uiteindelijk heeft hun missie 't leven geschonken aan jonge Indonesische montfortanen. Nu zijn wij, Stefan en ik, aan onze missie in Nederland begonnen. Ik voel me gelukkig. Onze aanwezigheid hier is hopelijk een bewijs dat het jarenlange goede werk van Nederlandse montfortanen in Indonesië niet voor niets is geweest.

Ik woon en werk nu in Nederland en besef dat niet enkel de taal belangrijk is, maar ook de cultuur en gewoonten van de mensen. Ik wil leren hoe het katholieke geloof in Nederland beleefd wordt. Ik woon nu samen met Nederlandse confraters. In deze korte periode hebben we ook door Nederland gereisd. Zo leren we wat vroeger en nu in Nederland gebeurde. De krant en televisie helpen ook daarbij. Het is gemakkelijk contact te maken met Nederlanders. Over het algemeen zijn ze vriendelijk. Begin gewoon over het weer te praten en het gesprek komt op gang. Diepgaande gesprekken zijn niet gemakkelijk en hebben tijd nodig. Nederlanders zeggen graag wat ze vinden, maar ze willen elkaar niet kwetsen en ook niet met iedereen alles delen. Hier moet ik op bedacht zijn in mijn pastoraal werk. Wanneer je iemand wil bezoeken, moet je van tevoren een afspraak maken. In Indonesië kan iedereen de ander altijd zien of bezoeken. En toch is deze gewoonte goed, omdat je zo je activiteiten kunt plannen en effectief kunt werken. Het is ook belangrijk op tijd aanwezig te zijn! Nederlanders houden ervan te laten zien dat zij in essentie gelijk zijn. Dit blijkt uit de bereidheid elkaar te respecteren en naar elkaar te luisteren.

Iedereen mag altijd alles zeggen. Ik denk dat deze gewoonte zeer bevorderlijk is voor evangelisatie in Nederland. Nederlanders hebben aandacht voor wat in de samenleving gebeurt. Zelfs kinderen kunnen er over meepraten.

Daarom moeten wij bij de verkondiging ook aandacht besteden aan maatschappelijke kwesties. Het moet een contextuele verkondiging zijn.

Vroeger had bijna ieder stad en dorp haar eigen kerk. Bijzondere gebouwen met een sterke architectuur en sommigen eeuwen oud. Bij mijn bezoek aan een paar kerken, kon ik me voorstellen hoe het christendom in zijn 'gouden eeuw' was. Ik kan het ook zien aan de vele beelden en kruisen op hoeken van straten. Dat is veranderd. Veel mensen hebben de kerk verlaten. De meeste kerkgangers zijn oud. Terwijl het in Indonesië moeilijk is een kerk te bouwen die groot genoeg! Veel kerken zijn gesloten. Sommige zijn musea geworden of hebben een andere functie gekregen zoals bibliotheek of fitnesscentrum.

Deze situatie kan niet los worden gezien van wat er in de katholieke kerk zelf is gebeurd. Mensen zijn teleurgesteld in de kerk, doordat in het verleden veel fouten zijn gemaakt; ook het seksueel misbruik speelt hierbij een rol. Dat is van invloed op het aantal kerkgangers. Jammer, want ons geloof hangt niet alleen van menselijke factoren af. Daarbij is er een spanning tussen vrije meningsuiting en regels die nog strikt worden nageleefd door de katholieke kerk. Als buitenlander was ik verrast dat sommige zaken, die in mijn land nog verboden zijn, in Nederland worden geaccepteerd, zoals prostitutie, euthanasie, abortus, drugs en een andere seksueel geaardheid. Deze zaken worden gezien als persoonlijke vrije keuzes. Het voortbestaan van de katholieke geloof in Nederland lijkt soms op zwemmen tegen de stroom in.

Toch zie ik ook de kracht binnen het katholieke geloof, namelijk de communio. Mensen vieren graag samen een dienst, ontmoeten elkaar, luisteren naar elkaars verhalen, delen

ervaringen, kortom vormen een gemeenschap. We doen dingen samen en hebben oprechte belangstelling voor elkaar. Dat is belangrijk in deze tijd waar mensen meer individualistisch en materialistisch in het leven staan. Ik zag iets bijzonders bij de Carnavalsmis in Schimmert. Mensen van alle leeftijden volgden de mis. Waarom? Omdat carnaval een culturele traditie is. Mensen houden van hun eigen cultuur. Daarom vind ik dat de kerk zich open moet stellen voor positieve tradities en gewoonten. Geloof staat midden in het leven van de mensen, en niet los van hun leven.

Ik kom uit een land waar het geloof leeft, de meeste mensen zijn religieus. Maar in Nederland niet. Dat vraagt van mij om allereerst te luisteren en te begrijpen wat hier echt gebeurt. Ik ga in de parochies van Schimmert en Genhout werken, verder met het bestaande pastoraat. Dat vraagt een creatieve manier van verkondigen, sfeervolle vieringen, een eigentijdse taal, rakende preken en liederen die iets te zeggen hebben. Verkondiging moet zingeving en levendige spiritualiteit versterken. Zo kan het katholieke geloof weer boeiend worden. Een parochie is een open gemeenschap, waar mensen worden geaccepteerd en gelijk behandeld; een gastvrije gemeenschap, die ruimte maakt voor ieders betrokkenheid. Ik herinner me wat Montfort gedaan heeft. Hij probeerde het geloof van mensen te vernieuwen en hun doopbelofte op te hernieuwen. Ik vind dit ook belangrijk in onze tijd. De kerk in Europa heeft deze geest van vernieuwing nodig. Maar hoe? Ik weet het nog niet precies. Ik denk aan het organiseren van ontmoetingsgroepjes, waarin geloof en leven gedeeld worden. Mogelijk iets voor tieners of jongeren die het katholieke geloof willen leren kennen. Spontane ontmoetingen, spel en muziek, kunnen daarbij helpen. Misschien zullen er later nog meer ideeën komen. Bovendien vind ik dat de getuigenis van het leven als priester op dit moment belangrijk is. Een priester die tussen de mensen leeft, die de barmhartigheid van God laat zien, die aanwezig is en aandacht geeft aan het leven van anderen, die een vriend is voor zijn naaste. Moge het gebed van Heilige Montfort en de levenslust van onze Heer Jezus Christus mij en mijn missie altijd inspireren! ■

Afscheid als voorzitter van de Sitio Agar

Antoon van Noije smm

Antoon van Noije was later terug van vakantie dan gepland, omdat hij in Nederland geopereerd was aan een oog. Daarna mocht hij niet direct het vliegtuig in. Gelukkig was hij net op tijd terug voor zijn afscheid als voorzitter van de Sitio Agar.

Hij schrijft: 'In de afgelopen 25 jaar is er heel wat gebeurd. Mooie en minder mooie dingen hebben mijn leven de moeite waard gemaakt. In de begintijd was het moeilijk zoveel kinderen naar de dood te moeten begeleiden. De eerste 5 jaar zijn 20 kinderen overleden aan de gevolgen van AIDS. Maar ook later viel het niet altijd mee. Jongeren die weg gingen en met de behandeling stopten stierven onnodig. Anderen waren 18 jaar onder onze hoede en vielen daarna ten prooi aan de drugswereld. Daar tegenover staat dat honderden kinderen en jongeren op hun plaats terecht zijn gekomen.

We hebben laten zien dat HIV-besmette kinderen ook naar adoptieouders kunnen. Meer dan honderd kinderen zijn geadopteerd.

Op zo'n dag van afscheid zie ik de dankbaarheid van vele bewoners, oud-bewoners en personeel en dan weet ik dat we nuttig bezig zijn geweest. Het afscheid nemen van gebouwen en het project is op zich niet moeilijk, maar ik was of ben vergroeid met mijn mensen, jong en oud, en dat voel ik tot in mijn botten. Vanaf nu ben ik niet meer de verantwoordelijke voor het project en geef het werk over aan

een geheel Braziliaans team, waarop ik 100% kan vertrouwen. Aan hen geef ik de goede naam van Sitio Agar door, 85 kinderen en jongeren, 20 bejaarden, 100 betaalde krachten, 4 opvanghuizen in 3 verschillende gemeentes. En binnenkort start nog een opvanghuis voor 10 verstandelijk en/of gehandicapte volwassenen, die onder de vlag van Sitio Agar begeleid gaan wonen.

Ondanks dat ik geen enkele officiële functie meer wil, zal ik als vrijwilliger zorgen voor de buitenlandse contacten, die nodig zijn en technische zaken op de Sitio. Op deze manier kan ik toch nuttig zijn en heb ik voldoende tijd om aan mijn gezondheid te werken, die steeds meer te wensen overlaat. Ik heb een hernia, die niet behandeld kan worden, behalve met schroeven en plaatjes in mijn rug en op dit manier kan ik het wel vergeten om bijv. mijn veters te strikken. De pijn is draaglijk, dus ik doe voorzichtig aan.

Ik kijk voldaan terug op mijn Braziliaanse tijd, die soms wat anders was dan normaal, maar niet gekker dan Montfort in zijn tijd." ■

Ook in Denemarken

Stephen Holm

Naar aanleiding van onze jaarlijkse requiemvieringen in Oirschot en Schimmert ontvingen wij het volgende vanuit Denemarken:

Ieder jaar gaan wij, geassocieerde montfortanen, op zaterdagmiddag voor de eerste zondag in november vanuit ons huis in Sorø naar de begraafplaatsen in Roskilde. Hier houden wij een korte viering voor onze overleden montfortanen en de Dochters der Wijsheid. Er liggen 9 paters, 2 broeders en 13 zusters begraven. We spreken dan een gebed en zegenen hun graven.

Daarna gaan we naar Holbæk, waar ik vroeger pastoor was, waar we in

processie vanaf de kerk naar het nabijgelegen kerkhof lopen. Op het katholieke deel van het kerkhof ligt, nog in alle eenzaamheid, pater Jan Wijnen († 1941). Maar mijn medebroeder Poul-Erik Jensen en ikzelf hebben daar een plaats gereserveerd, zodat hij in de nabije toekomst niet meer alleen hoeft te liggen. ■

Zie onze website: www.montfort.dk

v.l.n.r Stephen Holm en Poul-Erik Jensen

Nieuws uit de wereldwijde congregatie

Het generalaat van de **Dochters der Wijsheid** heeft een nieuwe website gelanceerd: www.fdlisagesse.org

Op 1 oktober 2018 kwam de 1e missionaris in België aan: **Ghislain Kavendivwa**. Geboren op 2 januari 1988 in Butembo, Congo.

Hij kwam naar de montfortanen in 2007 in Kisangani voor zijn studie filosofie. In 2012 was hij in het noviciaat in Frankrijk en 1 jaar later in Kenya voor zijn studie theologie. Ghislain legde op 26 november 2017 zijn eeuwige geloften af, na een voorbereiding van 3 maanden in Frankrijk. Hij kwam als diaken naar Leuven en werd op 5 mei 2019 priester gewijd in de Sint Pieterskerk in Leuven door mgr. Koen Vanhoutte, hulpbisschop in het aartsbisdom Mechelen-Brussel. Mede dankzij een prachtig Congolees koor en de mooie woorden van de hulpbisschop en overste Jos Van den Bergh werd het een indrukwekkende viering. Ghislain is lid van de Belgische delegatie.

Binnen het **generaal bestuur** is afgesproken dat Arnold Suhardi verantwoordelijke is voor Azië en Felix Mabvuto Phiri voor Afrika, Madagaskar en de commissie Zending.

In Paipa, **Columbia**, vond van 23 tot 26 april 2019 een training plaats rond de bescherming van minderjarigen en kwetsbare volwassenen,

onder leiding van Gerald Fitzsimons smm. Aanwezig waren o.a. generaal overste Luiz Stefani en Wismick Jean-Charles en alle oversten van de montfortaanse entiteiten in Latijns-Amerika en de Cariben.

Op 30 april 2019 werd het nieuwe huis voor aspiranten ingezegend in Labuan Bajo, **Ruteng Indonesië**. Voorafgaand aan de officiële inzegening vond een traditionele ceremonie plaats van 'Adak Mbaru' door een plaatselijk stamhoofd. Silvester San, Apostolisch Administrateur van het bisdom Ruteng ging voor in de eucharistieviering. De provinciaal overste van Indonesië, Antonius Tensi, bedankt het generaal bestuur, de Nederlandse provincie, de vice-provincie USA en de generale delegaties GB&I en Duitsland voor hun steun bij dit project.

In de Wijzer van april dit jaar schreven we over de natuurrampen in zowel Malawi als Indonesië. **Paul Mashonga**, overste van de Engelsprekende Afrikaanse delegatie, heeft een uitgebreide verantwoording gestuurd. Dankzij de financiële steun van de montfortaanse entiteiten in Duitsland, USA en Nederland hebben de Dochters der Wijsheid en mont-

fortanen hulp kunnen bieden aan de ruim 1000 slachtoffers van de overstroming, die gevlucht waren naar Ngabu Evacuation Centre in Nsanje in Malawi. In totaal zijn er zo'n 3 miljoen slachtoffers door de tropische cyclonen Idai en Kenneth in Mozambique, Zimbabwe en Malawi. In het Ngabu centrum zijn maïs, bonen, kookpotten, schoffels, schoppen en zaden uitgedeeld. De districtscommissaris bedankte de leden van het montfortaanse team voor hun snelle hulp. Ze hebben beloofd de slachtoffers naar hun woonplaats terug te brengen, zodra het water weggetrokken is. Voor meer informatie: <https://youtu.be/aoH7SKYKKsE>

Ook **Antoon Tensi**, de provinciaal overste van Indonesië, bedankte heel hartelijk voor de financiële steun van zijn confraters in USA, Canada, Engeland, Duitsland en Nederland bij de overstroming in Culu, West Manggarai op Flores, Indonesië. Er bleek een tekort aan rijst voor de dagelijkse maaltijd en collegegeld voor de kinderen, omdat de belangrijkste inkomstenbron, de rijstvelden, waren weggespoeld. De lokale regering heeft besloten één van de 3 dorpen in zijn geheel uit de gevaarzone te verplaatsen en weer op te bouwen op kosten van de regering. In totaal is 10.000 kg rijst uitgedeeld.

Tijdens zijn bezoek aan Latijns-Amerika en de Cariben heeft generaal overste Luiz Stefani **Luis Salvador Avila** benoemd tot overste en vormingsleider van het Internationaal Latijns-Amerikaans Scholasticaat in Lima, Peru.

Piet van Hoof stuurt een overzicht van zijn werkzaamheden in Sintang, Indonesië. Er komt alleen maar meer bij, lijkt het wel. 'Allereerst een groet aan jullie allemaal! Hier ben ik bezig putringen te laden. Ook wordt er olie geperst uit de tengkawang-noten, zo'n 20 ton. Ik verleen tegen een bescheiden vergoeding enige hand- en spandiensten. Het bedrijf in oprichting heeft ruim 500 noten gekocht. Daar moet dan 175 ton vet/olie uitkomen voor de productie van zeep en make-up. Salam'

In Mangochi, **Malawi** hebben 3 jonge montfortanen zich van 5 mei tot 30 juni 2019 voorbereid op hun eeuwige professie op 12 juli 2019 at Sitima-parochie in Zomba. Het gaat om Damiano Michael Abraham, Bernard Bassiano Maganga en Innocent Ignatius Mwanoka. Ze werden begeleid door Charlie Beirne, Louis Nkukumila and Blaise Jailosi.

Bij de priesterwijding van Ghislain vroeg Jos Van den Bergh, overste van de Belgische entiteit, aan het generaal bestuur een 2e missionaris (en een 3e) uit de Congo. Het verzoek is ingewilligd met het komen van

Aimé Kamanda naar de Belgische entiteit. Aimé is geboren op 24 september 1988 Wenge-Bas. Zijn eerste vorming als montfortaan was in 2008 in Kisangani. Hij volgde drie jaar filosofie in Kisangani, ging naar Montfort-sur-Meu voor het noviciaat en sprak zijn eerste geloften uit in Saint Laurent sur Sèvre op 12 oktober 2013. Zijn studie theologie volgde hij

De nieuwe kerk in Atibaia

op het bisschoppelijk seminarie in Gitega, Burundi en zijn eeuwige geloften legde hij af op 16 maart 2019 in Isangi, waar hij een dag later diaken werd gewijd.

Wim Peeters werkt nog steeds in de vorming in Indonesië en dat werpt nog steeds zijn vruchten af. Zo zien we aan de hand van de overzichtsfoto die hij op 1 augustus 2019 stuurde. alle bewoners van het scholasticaat in Malang. Vanaf 15 augustus wonen er 7 paters, 3 broeders met tijdelijke geloften, 59 fraters waarvan 4 fraters in de post-pastorale fase. Buiten het seminarie zijn 12 fraters en 1 broeder in verschillende montfortaanse parochies op stage.

Op 15 augustus 2019 legden 4 fraters hun geloften af op het scholasticaat in Nairobi, **Kenya**, tegenover hun overste Jacob Otieno. Montfort Funsamtima en Horrice Mkandawire deden dat voor de 2e keer en Wilson Tembo, Precious Fukizi voor de 1e keer.

In het scholasticaat in Malang, **Indonesië** zijn 2 fraters Vian en Nico op 15 augustus 2019 geprofest in de aanwezigheid van generaal overste Luiz Stefani en hun provinciaal overste Anton Tensi. Op deze dag vernieuwden alle scholastieken hun geloften.

Spiritueel centrum noemt **Pee de Waard** de nieuwe kerk in een van de grote wijken van zijn parochie in Atibaia, Brazilië. Al meerdere maanden is er een groep parochianen bezig alle gezinnen te bezoeken en over een nieuwe kerk te vertellen. De inwijding vindt plaats op 1 december 2019.

Het generaal bestuur heeft enkele data bekend gemaakt. Op 31 januari 2020 vindt de officiële start plaats van het **Europees Montfortjaar 2020**. Peter Denneman en Jan Lathouwers zijn er bij in Rome. Van 27 april tot 2 mei 2020 komt een afvaardiging van het generaal bestuur o.a. voor de Montfortviering. Van 4 tot 7 mei vindt een algemene vergadering plaats in Polen met alle Europese entiteiten. Hier zullen Peter, Charles Leta en Stefan Musanai bij aanwezig zijn. Tot slot is er de officiële canonieke visitatie vastgesteld van 23 tot 30 mei. ■

Onze website vernieuwd

Jasper Jaspers

Het is inmiddels weer 10 jaar geleden dat wij (Yoman Reclamestudio in Tilburg) voor de eerste keer een website mochten ontwerpen voor de montfortanen. Samen met vormgeefster Ester van den Borne hebben we een nieuwe stijl voor de Nederlandse provincie geïntroduceerd. De muurschilderingen van de Montfortkapel in Oirschot bepaalden de kleuren samen met onderdelen van het glas-in-lood uit de Montfortkerk in Tilburg.

Iedereen weet dat de technologie snel verandert. Een website gaat gemiddeld zo'n 4 jaar mee. Dus werd in 2013 de site opnieuw ontworpen en gebouwd en ook het uiterlijk kreeg een flinke opknabbeurt. In al die jaren hebben we naast de site ook vorm gegeven aan boeken, CD's, DVD's, Wijzer, seminars, koorpartituren en nog veel meer.

Hiervoor kwam ik soms naar Zuid-Limburg en dan mocht ik tussen de middag mee eten. Maar dat gaat toch anders dan ik thuis gewend ben.

Voór en na het eten wordt gebeden, maar er worden ook namen voorgelzen van montfortanen uit de hele wereld, die op die dag zijn overleden. Dat was heel speciaal voor mij.

Toen de wens naar voren kwam om de site te vernieuwen heb ik het idee geopperd met dit 'in memoriam' iets te doen. Voor elke overleden montfortaan is een pagina gemaakt met de gegevens over zijn leven (red.: dankzij het voorwerk van paters Gundry en Kleijckers).

In totaal zijn 545 namen ingevoerd (van Nederlandse montfortanen), het was écht monnikenwerk!

De site is nu zo geprogrammeerd dat op de homepage de naam te zien is van degene die op die dag is overleden, maar ook, dat als iemand via Google een naam in toetst, je zo op de betreffende pagina terecht komt.

Montfortraam in de Montfortkerk, Tilburg

Ook nieuw is dat als de website bekeken wordt op een smartphone, tablet of laptop de site zich aanpast naar de grootte van het beeldscherm. De website van 2013 was alleen bedoeld voor een computerscherm. Dankzij de nieuwe technologie is dat geen probleem meer.

Op elke pagina kunt u commentaar geven. Als u fouten ziet, aanvullingen of vragen heeft, we horen ze graag. ■

Wijzertjes

Restauratie en nieuwbouw Groot Bijsterveld

Ambities zichtbaar

In het 'Oirschots weekjournaal' van 26 juni 2019 schreef Rens van Ginneken: "Op de Dag van de Bouw op 20 juni 2019 was ook **Groot Bijsterveld** opengesteld voor publiek. Er kwamen ruim 500 bezoekers op af. In het hoofdgebouw worden op de bovenste verdieping ook appartementen gerealiseerd, waarvoor de dakspanten moesten worden verhoogd.

Park en kapel blijven behouden en er komt een restaurant op het terrein. 'Het Koetshuis' (op de plek waar vroeger de zogenaamde nieuwbouw stond) wordt ingericht voor tijdelijke bewoning voor revalidatiezorg. In het hoofdgebouw komen 28 zorgwoningen met 24/7 zorggarantie voor mensen met bijv. geheugenproblematiek. De eerste huurappartementen worden april 2020 opgeleverd." Op www.grootbijsterveld.nl vindt u meer informatie.

Verhuizing

Op 13 september 2019 verhuisde Leo Muijtens smm naar zorgcentrum Op de Toren in Nuth, omdat hij meer begeleiding nodig heeft.

Pas verschenen

Het dit jaar in Nederland verschenen boek '**Luister naar de Wijsheid**' is geschreven door Claire Dumont, een Canadese dochter der Wijsheid en de karmelieten Hein Blommestijn en Jos Huls. Aan deze Nederlandse uitgave is een groot aantal tekeningen van Jaap Min toegevoegd.

Het boek plaatst de lezer in de leer-school van de Wijsheid, aan de hand van wat Louis-Marie Grignion de Montfort schreef in 1703-1704 in De Liefde van de Eeuwige Wijsheid. We leren daarin de Bijbel te lezen als de brief van een geliefde aan haar lief, om zijn genegenheid te winnen.

Het boek is te koop bij de boekhandel voor € 16,99. ISBN nummer: 9798077728574 of rechtstreeks bij Uitgeverij Discoverybooks ■

Gestorven dierbaren gedenken....

Dat doen wij dit jaar op zaterdag 9 november. We gedenken dan onze overleden medebroeders, familieleden en Dochters der Wijsheid. Om **11.00 is de viering in de St. Remigiuskerk te Schimmert**. Aansluitend zegening van graven en het smm-memorial op het kerkhof aan Op de Bies. Daarna is ieder genodigd op de koffietafel in 't Weverke, tegenover de kerk.

Ook om **11.00 is de requiemviering in Oirschot**. We kunnen ook dit jaar nog geen gebruikmaken van de Montfortkapel. We mogen weer vieren in **de kapel van de zusters Franciscanessen**. Deze

is te bereiken via de ingang aan de **Koestraat 35** (voormalige MAVO-ingang). Na de viering verplaatsen we ons naar ons kerkhof aan de Montfortlaan voor het zegenen van de graven. Daarna is ieder genodigd op de koffietafel in restaurant 't Zand, Bestseweg 52, Oirschot.

In verband met de koffietafel is het wel nodig dat u zich uiterlijk 1 november aanmeldt voor de requiemviering in Schimmert of in Oirschot. Dat kan schriftelijk, via provincialaat@montfortanen.nl of telefonisch: 043-206 5002.

Overleden

Op 30 juli 2019 overleed in Rotterdam oud-montfortaan (en broer van Henk z.g.) **Herman Kalter**. Herman werd 72 jaar. Hij kwam in 1959 naar Voor- schoten, ging in 1962 naar Bunde en werkte daarna van 1965 tot 1967 in de timmerzaak in Oirschot.

In het ziekenhuis in Tilburg overleed op 18 september 2019 oud-scholastiek **André Berghs**. Hij werd 81 jaar.

In 1951 kwam André naar Ste Marie in Schimmert. Hij legde zijn eerste geloften af op 8 september 1960 in Meerssen. Na vier jaar studie op het grootseminarie in Oirschot verliet hij in 1964 de congregatie.

25 jaar pastoor

Op 28 mei 2019 was het precies 25 jaar geleden dat **John van Oss** pastoor werd van de "Montfortaanse" parochie van Schimmert. Gir Op 't Veld was zijn voorganger. Vanwege vakantie etc. is dit jubileum op 25 augustus in de parochie gevierd. Vanaf 1 oktober 2019 zijn Stephan en Charles als kape- laan in de parochie werkzaam. Daar- door kan John van Oss als pastoor het rustiger aan doen. ■

Gratis abonnement

Als u toevallig deze 'Wijzer' heeft gelezen en u wilt dit periodiek voortaan ontvangen, meldt dit via deze bon of e-mail info@montfortanen.nl.

Naam:.....

Adres:

Postcode:

Plaats:.....

Sturen aan:

Redactie "Wijzer"

Vroenhof 87

NL-6301 KE Valkenburg (Lb)

Colofon

Dit informatieblad is een uitgave van de Nederlandse montfortanen en verschijnt twee keer per jaar.

Adres

Montfortanen

Vroenhof 87

NL-6301 KE Valkenburg (Lb)

info@montfortanen.nl

www.montfortanen.nl

Ontwerp en DTP opmaak

Yoman Reclame Studio

www.yoman.nl

Drukwerk

Gianotten Printed Media